

ДО Министерство на финансите

На вниманието на господин Кирил Ананиев,
заместник-министър на финансите

ПРЕДЛОЖЕНИЯ

ОТНОСНО

начините за заплащане на държавни такси и
други плащания към бюджета

Уважаеми господин Ананиев,

В отговор на Ваше писмо изх.№ 91-00-111 /13.02.2008 г. предлагаме на вниманието Ви следните предложения и мотиви към тях:

Предложение № 1

За разглеждането на необходимостта от прецизиране на законовите разпоредби по отношение на държавните такси (ДТ) и начините на заплащането им предлагаме сформирания работна група да се обедини около следните ориентири:

1.1. Плащанията към бюджета да са максимално улеснени откъм разход на време и усилия за извършването им.

1.2. Плащанията към бюджета са безплатни. Платците да не бъдат задължавани чрез определянето начина на плащане да извършват допълнителни разходи за самото плащане.

1.3. Начините за плащане на ДТ са три: с държавни таксови марки (ДТМ), в брой и по банков път.

Предложение № 2

Ясно и еднозначно да се определи смисълът и обхватът на понятията плащане **в брой** и **по банков път**, за да изпъкне разликата между тях.

Предложение № 3

Под плащане **в брой** да се разбира плащане с банкноти и монети на касиер, без допълнителни разходи за самото плащане.

Предложение № 4

Плащането **по банков път** да е валидно за всички размери на ДТ. За суми до определен размер (примерно до 100 или 200 лв) платците свободно да избират най-удобния от трите начина на плащане. За суми над този размер, в населеното място на органа-получател да има осигурен поне един банков клон или офис, в който дължимата ДТ може да се заплати **в брой** - т.е. с банкноти и монети без допълнителни разходи за самото плащане.

Предложение № 5

В частта за плащанията **в брой** и **по банков път**, предложенията с номера 1, 2, 3 и 4 да се приложат за всички плащания към бюджета.

Предложение № 6

В ЗДБ на РБ да отпадне предвиденият стимул за членовете на ВСС да натрупват и разпределят преизпълнението на приходите от такси от дейността на органите на съдебната власт, за да се концентрират ВСС и съдебната власт върху основната си дейност.

МОТИВИ

По наше мнение, проблемите за платците и интересът към ДТМ не са само в резултат от недостатъци в законовите и подзаконовите норми, но и от неправилното им прилагане от съответните администрации в изпълнителната и съдебната власт. Без никакво законово основание монополните дейности по държавните вземания се възлагат на частните банки по места, което е безскрупулна корупционна схема. Защото договорените банкови услуги не се

заплащат от възложителя, а от гражданите. Защо в магазина хлябът се плаща безплатно, а разплащането с държавата е платено, както се получава по **банковия път**?

Ако изключим сериозния корупционен интерес, кой би имал полза от политиката да се ограничават плащанията **в брой** и да се насърчава **банковия път**, без да се държи сметка за размера на сумата и относителния дял на цената на банковата услуга? И защо административните съдии го усукват, че плащането **по банков път** било разновидност на плащането **в брой**? Но не назначават експертиза, която да извърши морфологично-семантичен анализ на двете понятия! Защото повсеместно прилаганият **банков път** отсъства в чл.2 на ЗДТ, а всеки нормативен пропуск е удобна предпоставка делата да се решават не според закона, а според интереса. И накрая - защо с ДТМ съдебни ДТ не могат да се заплащат? Според съдиите от ВАС министърът на финансите не разрешавал. Дори и в днешното определение № 2128 /25.02.2008 по адм. дело № 12119 /2007 тези “магьосници” отново се позовават на Инструкция № 6 по ЗДТ, в която черно на бяло е записано, че “**ДТ за суми до 20 лв се заплащат с ДТМ.**” Дали господин Орешарски се сеща за полезен ход?

На пръв поглед ползата от множеството банкови офиси е еднаква за всички - гражданите се улесняват и администрацията не отделя ресурс за ангажимента да събира постъпленията в бюджета, които харчи. Но при малките размери на ДТ улеснението за гражданите се прекомпенсира от високата цена на банковия превод, която става съизмерима или нерядко дори надвишава размера на самата такса. Затова за такси **до определен размер** мнозинството от гражданите биха предпочели “по-неудобното” заплащане с ДТМ или в брой на касата на държавния орган, вместо да плащат и “удобството” на значителната като размер банкова услуга. Относимата нормативна база е в принципно съответствие с този законен граждански интерес, но като правило не се спазва. Например съгласно чл.2 ал.1 от ЗДТ, ДТ са прости и пропорционални, заплащат се с ДТМ или в брой, като министърът на финансите определя как се унищожават ДТМ и в кои случаи ДТ се събират в брой. Съгласно буква “в” от Изменението на Инструкция № 6 по ЗДТ, обн. в Изв. бр.88 от 01.11.1957 г., министърът е определил ДТ за суми до 20 лв да се заплащат с ДТМ, до 50 лв на специален касиер срещу квитанция и над 51 лв по банков път.

Такъв подход е актуален и сега. Допълнителните разходи за поддържане на плащане **в брой** на касиер не бива да се изтъкват като аргумент против плащането в брой, доколкото са необходимо присъщи и ще доведат до разкриване на нови работни места в интерес на обществото. **Примерът по-долу с Добричкия районен съд (ДРС) е показателен не само за заплащането на съдебни ДТ, но за всички плащания към бюджета.**

На 12.12.2006 г. в офиса на обслужващата ДРС ДЗИ Банк са издадени **84** платежни квитанции за общо 2163,54 лв приходи от съдебни ДТ. **1%** от тях прави около **21,00** лв, като за 20 работни дни с такъв надник се получава месечна заплата с размер, достатъчен за разкриването на едно работно място.

На същата дата в същия офис заплащането на сумата 1,10 лв **по банков път** е струвало 1,00 лв. Поради липса на по-точни данни нека допуснем, че приходите на банката за този среднестатистически ден са били **84,00** лв (84 превода по 1,00 лв). Ако усредним банковата цена, тя е 1,00 лв за превода на 25,00 лв към бюджета. (2163,54 лв /84 ≈ 25,00 лв), което е **4%** от размера на превежданата сума (1,00 лв /25,00 лв = 0,04). Тези 4% са силно занижен теоретичен минимум. На практика цената тръгва от 6% и понякога нахвърля 100%.

Но и с теоретичния минимум от 4% и приходи от **84,00** лв на ден, банковият офис в ДРС пак излиза на обществото **4 пъти** по-скъпо от касиер с **21,00** лв надник. Което е показателно за изключителния финансов и корупционен интерес към въпросните офиси като звено от все по-масово внедрявания метод за източване на пари от населението.

Ето защо предлагаме за удобство ДТ до определен размер да се заплащат по трите начина - с ДТМ, **в брой** и **по банков път** - по избор на платеща. От гледна точка на държавния бюджет не е важно как, а дали парите са постъпили в него. После е въпрос на организация да бъдат преведени по самостоятелните бюджети на съответните институции.

С такова удобство за гражданите ще се засегне **интересът на банките** да извършват и многобройните преводи на ДТ с малък размер, но банковата дейност има достатъчно поле за изява. Би се засегнал и **интересът на ВСС** съдебните ДТ да не се заплащат с ДТМ, тъй като средствата от продажбата им не постъпват в бюджета на съдебната власт. Последният проблем може лесно да се реши, като МФ периодично превежда в сметката на ВСС сумите

от продадените от “Български пощи” ЕАД ДТМ, с които са заплатени съдебни ДТ. Но още по-правилно би било на ВСС да не се превежда нищо, тъй като **интересът на членовете на ВСС към приходите от съдебни такси е небюджетен и изцяло корупционен.**

До 2001 г. ЗДБ на РБ е предвиждал изпълнението или неизпълнението на приходите от такси от дейността на органите на съдебната власт да е за сметка на републиканския бюджет. Но от 2002 г. за бюджета остава рискът за неизпълнение, а обичайното напоследък изпълнение се разпределя от ВСС. **Например**, в ЗДБ на РБ за 2007 г. заложените приходи от дейността на органите на съдебната власт са 50,5 млн.лева, в т.ч. **38,0 млн.лв** приходи от съдебни такси. Но от информационния бюлетин на МФ се вижда, че по бюджета на съдебната власт само за първото полугодие на 2007 г. са постъпили приходи в размер на 43,8 млн.лева или 86,7% от разчета за цялата година. Тези постъпления са формирани основно от съдебни такси (**36,9 млн.лв**), т.е. **97,1%** от техния разчет за годината. **За цялата 2007 г.** приходите са 79,5 млн.лв. От тях постъпленията от съдебни такси са 65,3 млн.лв, което е **171,8%** от годишния разчет (38,0 млн.лв). **Изпълнението е 65,3 - 38,0 = 27,3 млн.лв. Тази сума е достатъчна за назначаването по 30 касиера с 500 лв месечна заплата във всяко едно от 153-те съдилища в страната.** Но оповестената от ВСС счетоводна политика не предвижда щатове за касиери, а критерии за избор на обслужващи банки за дейността по събирането на ДТ, одобрени на заседанието на ВСС на 22.06.2005 г. А изпълнението от 27,3 млн.лв е предвидено в ЗДБ на РБ за разпределяне *"по ред, определен от ВСС"*. За ВСС продажбите на ДТМ не са интересни, защото в бюджета на съдебната власт не постъпват приходи за извънбюджетни разходи.

В ЗДБ на РБ за 2008 г. заложените приходи от дейността на органите на съдебната власт са 52,0 млн.лева, в т.ч. 45,8 млн.лв приходи от съдебни такси, при реализирани през 2007 г. съответно 79,5 млн.лв и 65,3 млн.лв. Заложеното занижение с **19,5 млн.лв** спрямо реализираните през 2007 г. приходи (65,3 - 45,8 = 19,5) е в лоялно съответствие с желанието на членовете на ВСС да натрупват и разполагат с “извънбюджетни” средства, които да разпределят за свои нужди и лични облаги. Като обезщетението с по 60 000 лв например. Ако ЗДБ на РБ за 2008 г. не се коригира, по същата корупционна схема извън рамките на държавния бюджет ще остане и увеличението на приходите от съдебни такси, заложено в проекта за Тарифа за ДТ, които се събират от съдилищата по ГПК, одобрен на заседанието на МС на 22.02.2008 г. и предвиден да влезе в сила на 01.03.2008 г. заедно с новия ГПК.

Събирането на ДТ е административна дейност. Ако членовете на ВСС се освободят от бремето да разпределят бюджетни излишъци, ще се концентрират върху предпоставките за основната дейност на съдебната власт – да защитава правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата. И правораздаването ще е по-резултатно.

Събирането на държавните вземания е присъщо на изпълнителната власт задължение, без което държавата не би могла да съществува. Ето защо плащанията към бюджета трябва да са безплатни, както е безплатно заплащането на **хляб, вода, ток, парно и адвокат.**

Примерът, че банковият офис в съдебна палата излиза на обществото многократно по-скъпо от касиер, е относим за всички офиси в сградите на централни и местни органи на властта, събиращи данъци, такси и глоби. Но същите вредни офиси биха могли да са общественополезни, ако не платците (гражданите и юридически лица), а органите компенсират банките с 1% или 2% комисионна за посредническата услуга.

Това са нашите предварителни предложения и аргументи, съобразени с мисията на сдружението да осъществява граждански контрол и съдейства на институциите за оптимизиране дейността на правосъдието и администрацията с цел утвърждаване върховенството на закона в обществения живот и в морала на правовата държава, каквато е Република България според чл.4 на Конституцията. Ако правителството има воля за антикорупционни действия и определя като ключова ролята на **законодателството** за ограничаване на корупционната среда в процеса на европейска интеграция на страната, екипът ни от юристи би оказал съдействие за формулирането и обсъждането на конкретните нормотворчески решения.